

11 Academia

We lopen nu via de Korte Jansstraat / Domstraat. Op de hoek van het Oudkerkhof stond een huis (inmiddels t.b.v. de doorgang afgebroken) waar nog lokale sjoeldiensten gehouden werden (chewre-sjoel). Dan lopen we door tot de Dom en daaromheen via het Domplein naar het Academiegebouw.

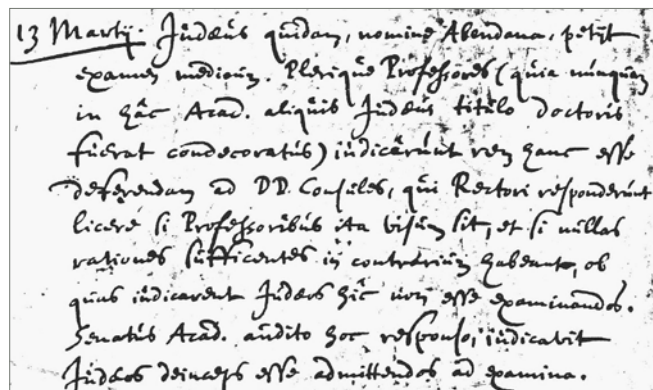
Op de voorgevel van het Academiegebouw prijkt de beeltenis van o.a. Gijsbertus Voetius, de rechtzinnige gereformeerde predikant, die de Universiteit in 1636 oprichtte. Voetius was geen vriend van de joden, althans niet zolang ze zich niet bekeerden. Een van zijn uitspraken (vertaald uit het latijn):

“Op grond van al deze zaken komen we tot de slotsom, dat de Joden de elendigste slaven van (hun) hebzucht, wellust, gulzigheid, trots, leugens, onrechtvaardigheid, haat, jaloezie en wraak zijn: in het kort, dat hun buik hun god is en dat heel hun braafheid niets anders is dan vleselijke belangstelling, een verfoeilijke huichelarij; dat al hun (wat zij noemen goede) werken schitterende zonden zijn; dat bovendien hun algehele maskerade van gelovigheid, godsdienstigheid en vroomheid verblindheid is, trouweloosheid, atheïsme en epicurisme, afvalligheid, magie en bijgeloof, godslastering, godshaat, vleselijke, slaafse, aardse verering, aangezien zij onder een andere vorm, op een andere wijze, met een ander doel (Hem) vereren, dan Hij vereerd wil worden”.

Bezit UU, foto J. van der Lijn

Hij probeerde ook via de kerkeraad in Maarssen de joodse eredienst daar te voorkomen. Maar al snel kwam er een kentering in het denken bij zijn leerling Leusden (zie 9). En toen een Portugees-joodse arts in 1661 vroeg of hij in Utrecht mocht promoveren, was daar na overleg met het gemeentebestuur geen bezwaar tegen.

UU Senaatsbesluiten

HUA 106441

HUA 106274

www.Laurenschulman.nl

Zo kon het gebeuren, dat tussen 1663 en 1789 ca 40 joodse artsen promoveerden in Utrecht terwijl joden er nog niet mochten verblijven! In eerste instantie waren dat Portugese joden die in Amsterdam een artsopleiding hadden voltooid. In Amsterdam kon je toen nog niet promoveren. Leiden was verder weg, en in Maarssen konden ze gemakkelijk overnachten. Bovendien kon promoveren toen heel snel. In de 18e eeuw waren er er ook enkele “hoogduitse” joden onder de promovendi.

Vanaf 1815 kwamen er ook joodse juristen, o.a. de zonen uit de Van Lier familie (zie 10) en vanaf midden 19e eeuw gingen joden ook allerlei andere vakken studeren. De joodse traditie van veel studeren werd in hoog tempo ingezet voor de integratie en sociale mobiliteit.

Van de volwassen joodse leden van de joodse gemeente in Utrecht was in 1926 al ruim 5% academisch gevormd. Onder hen huisartsen, chirurgen, een microbioloog, een vrouwenarts, een veearts, leraren, juristen, hoogleraren. Enkele joodse hoogleraren uit die tijd:

- < Hiernaast van boven naar onder:
- prof. dr. D. Simons - jurist
- prof. J. Roos - veterinaire fysioloog
- prof. E. Cohen - chemicus

De Utrechtse Dr. E. Slijper was voor de oorlog leraar klassieke talen aan het Gemeentelijk Gymnasium en de auteur van een beroemd “rood boekje” over de Griekse vormleer.

J. van der Lijn

HUA 106460